

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК10 РИСУНОК

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: В4 Образотворче мистецтво та реставрація

Предметна спеціальність: В4.01 Візуальні мистецтва

Форма навчання денна

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни РИСУНОК
розроблена на основі освітньо-професійної програми В4 Образотворче
мистецтво та реставрація, навчального плану підготовки здобувачів вищої
освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю В4.01 Візуальні
мистецтва

Розробники: доцент кафедри мистецтв Пунгіна О.А

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри

Протокол від «_____» _____ 2025 року № _____

Завідувач

кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни РИСУНОК для студентів
спеціальності В4 Образотворче мистецтво та реставрація за бакалаврським
рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 11 с.

✍ Пунгіна О.А., 2025 рік
✍ ЦДУ ім. В. Винниченка,
2025 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 11	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Семестр			
1-й		2-й	
Загальна кількість годин – 330		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента –	Освітня програма: Образотворче мистецтво та реставрація	2 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
	год.	год.	
	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лабораторні	
		70 год.	64 год.
		Самостійна робота	
		108 год.	86 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен/ залік	Екзамен/ залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

2.1. Мета викладання дисципліни - дати комплекс знань, умінь та навичок з рисунку.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- ~ вивчення закономірностей природи;
- ~ усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'ємної форми засобами рисунку;
- ~ підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- ~ розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- ~ розвиток цілісного сприйняття;
- ~ вивчення закономірностей будови тіла людини;
- ~ опанування уміннями та навичками лінійно-конструктивної побудови, світлотіньового та тонального рисунку;
- ~ оволодіння етапами виконання рисунку, виразними засобами рисунку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: принципи та методи реалістичного зображення, види рисунку; закономірності лінійної та повітряної перспективи, виразні засоби рисунку, методику виконання зображення тіла людини та його частин

вміти: виконувати лінійно-конструктивну побудову зображення тіла людини; виконувати світлотіньове й тональне вирішення зображення.

2.3. Перелік дисциплін, засвоєння яких необхідно студентам для вивчення курсу лінійна та повітряна перспектива, анатомія, композиція.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

ІК1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

СК14 Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки

СК15 Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК17 Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах

СК25 Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах

СК27 Здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей

Програмні результати навчання

ПРН1 Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН5 Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел

ПРН6 Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН7 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом

ПРН9 Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід

ПРН14 Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі

ПРН15 Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів

Програма навчальної дисципліни

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

I семестр

ТЕМА: Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Основні відомості про закони лінійної та повітряної перспектив і їх застосування в рисунку. Значення освітлення для виявлення об'ємної форми.

3. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Зображення гіпсового куба. Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону	12
2	Зображення двох гіпсових геометричних тіл (куб і піраміда). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	14
3	Зображення трьох гіпсових геометричних тіл (куб, циліндр, піраміда або призма, куля, конус).	16
4	Зображення гіпсового симетричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	14
5	Зображення гіпсового асиметричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	14
		70
6	Зображення доричної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	12
7	Зображення іонічної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	12
8	Зображення драперії на рамі. Світлотіньове і тональне вирішення	10
9	Зображення простого натюрморту з різних за фактурою предметів. Виявлення форми предметів, фактури, тону	14
10	Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень	16
		64

4. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни живопис передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

5. Методи контролю

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- наскрізні проекти;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Враховуються бали набрані за лабораторні і самостійні роботи та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час лабораторного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

- своєчасність виконання навчальних завдань та повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- композиція та тонове вирішення зображення має будуватися на закономірностях, принципах і відповідних правилах організації простору;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

Впродовж семестру студент за виконання завдань отримує – 60 балів під час складання блоків і 40 – балів за екзамен, чи 100 за складання блоків (залік).

6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									
Розділ 1.					Розділ 2.				
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5
10	10	10	10	20	20	20	20	20	20
60					100				

екзамен -1 семестр

залік – 2 семестр

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання на лабораторних заняттях та переглядах з Рисунок:

A – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання з різних джерел

розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни

застосовує знання з історії мистецтв у професійній діяльності

вміє трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства

застосовує комплексний художній підхід для створення цілісного образу

дотримується методичної послідовності виконання зображення,

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,

добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку,

відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші

охайно та у відведений час виконує завдання

B – студент добре володіє теоретичним матеріалом,

розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни

застосовує знання з історії мистецтв у професійній діяльності

дотримується методичної послідовності виконання завдання,

застосовує комплексний художній підхід для створення цілісного образу

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,

розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє,

добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші

охайно та у відведений час виконує завдання

C – студент орієнтується в теоретичному матеріалі,

не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

не в повній мірі застосовує комплексний художній підхід для створення цілісного образу

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення, інколи допускає порушення лінійної перспективи,

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту,

розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які виправляє під керівництвом викладача,

добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача

охайно та у відведений час виконує завдання

D - студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,

не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту

розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання,

допускає погіршеності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача виконує завдання у відведений час

E - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,

не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,

допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту

розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,

допускає значні погіршеності у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,

комponує зображення в аркуші під керівництвом викладача

не охайно і не у відведений час виконує завдання

FX - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,

не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
допускається значних порушень в передачі основних пропорційних
співвідношень,

допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії
горизонту

розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її
графічного моделювання,

допускається значних помилок у передачі характеру освітлення,
світлотіні, тону, матеріальності,

не вдало komponує зображення в аркуші

не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

F – студент, не володіє теоретичними та практичними знаннями.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів
неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього
компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання
результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної
освіти, в Центральнотруїнському державному університеті імені Володимира
Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від
26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах
цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі
неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах,
вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено
відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти
1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

7. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Рисунок»

8. Рекомендована література

Основна:

1. Bammes Gottfried Bild einer menschlichen Figur / Ein Handbuch für
Künstler, Lehrer und Schüler. – Berlin: Volk und Wissen, 1984.
2. Teabár Y. Anatómia művészeknek. – Budapest, 1999
3. Волкотруб І.Т. Основи художнього конструювання: Підручник для худ.
навчальних закладів. - К.: Вища школа. Голов. видав., 1988. 191 с.

9. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі
дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів
України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну
діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу»,
з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну
доброчесність в Центральнотруїнському державному педагогічному
університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою,
протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).